

HECE TASLARI

aylık Şir dergisi

90.on5ağustos2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıslan

kapak resmi

sait ışık

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak
armada/2 d blok nu: 6
onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

90. sayı 15 ağustos 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Mustafa Nejat Sefercioğlu /
Bitmez Sanma/ 3
- ◆ Zəlimxan Yaqub /
Zarafat Gəlməsin Sənə Bu Dünya/ 4
- ◆ Âşık Cemal Divanî / Dedim Dedi / 5
- ◆ Təranə Arıfızı /Getti (Dodağdeğmez)/ 6
- ◆ Günel Dəmirəsənoğlu Qızı /
Qocalır İnsan/ 7
- ◆ Mustafa İmir / Sevda Denilen/ 8
- ◆ Nurkan Gökdemir / Haydi Dön Biz'e / 9
- ◆ Ali Kemal Mutlu / Söylence / 10
- ◆ Ahmet Yıldırımtepe / Günlük Ölüm / 11
- ◆ Selim Erdoğan / Pusula / 12
- ◆ Mehmet Yıldız / Vakitler Üste/ 13
- ◆ Tayyib Atmaca / Yaşar Bayar ile Şiir
ve Gelenek Üzerine / 14
- ◆ Aliyâr Arslan / Bak Hele / 15
- ◆ Satılmış Şen / Yitik Türküler/ 20
- ◆ Ahmet Arslan /
Derdini Kimseye Söyleme/ 21
- ◆ Ali Ağır / Son Hatıra / 22
- ◆ Üner Dilek / Leyla Sandık / 23
- ◆ Tacettin Şimşek / Rubailer-1- / 24

◆ Mustafa Nejat Sefercioğlu

Bitmez Sanma

Dünyâda bitmeyen ne var ki gardaş,
Bitmez bellediđin zaman da biter.
Ocağın sönünce sökölür taş taş;
Bacadan yükselen duman da biter.

Başaklar toplarsın harman yerine,
Bir mendil bağlarsın çıplak serine,
Şöyle bir bakarsın son eserine;
Bitmez bellediđin harman da biter.

Bir sel olup aksan, coşup çađlasan,
Ateş olup, dört bir yanı dağlasan,
Hırsından kudursan, çöküp ağlasan;
Öfken gelir geçer, isyan da biter.

Alkışlar aldatır, gönlünü çeler,
Atlalara sarar, güllerle beler,
Feryât ve figânı sîneler deler;
Sanırsın gerçektir, yalan da biter.

Neye yarar paşa, isen bay isen?
Güçlü bileklerde çelik yay isen,
Rüzgârla yarışan kıvrak tay isen;
Cirit oynadığın meydan da biter.

Seferî aldanma dünyaya sakın,
Hele şöyle bir dur, çevrene bakın,
Kimler uzak düştü, kim kaldı yakın?
Tükenmez sandığın yâran da biter.

◆ Zəlimxan Yaqub

Zarafat Gəlməsin Sənə Bu Dünya

Zarafat eyləmə qurbanın olum,
Bu dünya zarafat meydanı deyil.
Qarışqa yerişi rahat yerişdi,
Bu meydan köhlən at meydanı deyil.

Oynadıb çox şeyi umar, oynama!
Etsədə ruhunu xumar, oynama!
Sən bu qumarbazla qumar oynama,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Çox yerdə qəbrini qazan olaçaq,
Başın qaynamaqdan qazan olacaq,
Sanma yaşamağın asan olacaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Qeybətin quyusu, hiylənin toru,
Sənə diri-diri göstərər goru,
Başın var başsızdan, başını qoru,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Yoxsulluq yoxsulun bağına oxdu,
Məzəsi toxların mədəsi toxdu,
Fil var qarışqaca hörməti yoxdu,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Hələ neçə dəfə toyun olacaq,
Çox yerlərdə məkrli oyun olacaq,
Şir, pələng çevrilib qoyun olacaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Ağlasan gözünü yaş aparacaq,
Xırmandan dənini quş aparacaq,
Dünyadan əlini boş aparacaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Şeytan dura-dura şərlənər dəvə,
Qatır quyruğunda hərlənər dəvə,
Hirsindən yıxılıb tirlənər dəvə,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Muğamı ağlamaq, valı ağlamaq,
Valın da qırılmış halı ağlamaq,
Fışqırıq çalmağın dalı ağlamaq,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Yasın yeddisi var, üçü, qırxı var,
Qəbir yerinin də haqqı, nırxı var,
Ölümdən sonra da hələ qorxu var,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

Zəlimxan, həsrətin yeddi qat olar,
Həyatın qan dolu bir hyat olar,
Zarafat eyləsən şahın mat olar,
Zarafat gəlməsin sənə bu dünya.

◆ Âşık Cemâl Divanî

Dedim Dedi

Dedim bülbül nedir bitmeyen zarın
Dedi bu gülşene girenler bilir
Dedim söyle nedir bu işte kârın
Dedi bu esrara erenler bilir

Dedim tüm emelin ermek mi güle
Dedi sevmeyenler çeker mi çile
Dedim söyle nasıl erdin menzile
Dedi gülü sevip saranlar bilir

Dedim çare midir hasret yakısı
Dedi tene battı namert çakısı
Dedim söyle nasıl gülün kokusu
Dedi el uzatıp derenler bilir

Dedim *Cemâl Divanî*'nin günahı
Dedi affeyleye şahların şahı
Dedim arzularım ulu Allah'ı
Dedi cemalini görenler bilir

◆ Təranə Arifqızı

Getdi (Dodaqdəyməz)

Gəldi, gördü dost, ürəyin halını,
Söz söylədi, etdi qeylü-qalını,
İncik gördü, dəyişdi söz xalını,
Sözünü ürəkdən, şax dedi, getdi.

Dünyanı düz sansan, düzdə qalarsan,
Səksəndə öyrənsən, yüzdə çalarsan,
Haqq ilə danışsan, gözdə qalarsan,
Deyərlər haqlıydı, haqq dedi, getdi!

Deyilən sözlərin yadda qalacaq,
Telli saz kədərli, şad da olacaq,
Dost düşsə yadına, gözün dolacaq,
Deyərsən, dünyaya taxt dedi, getdi!

Duydu gözəlliyi, gözəl həyatı,
Duydu əzəlliyi, əzəl həyatı,
Yolunu kəsəndə əcəlin atı,
Taleyə üsyarı etdi də, getdi!

Çalındı "Ruhani", çalındı "Cəngi",
İnsanı xoş etdi sözün ahəngi,
Çəksən o tellərə, hər cürə rəngi,
Duyarsan, çoxları haqq yedi, getdi!

Ürək küsər, sazdan, sözdən aralı,
İz qoy yerə, olsun izdən aralı,
Düşəndə taleyi sizdən aralı,
Görərsiz *Təranə*, "ah" dedi, getdi!

◆ Günel Dəmirəsənoğlu Qızı

Qocalır İnsan

Nə altmış, nə yetmiş, nə yüz yaşında,
Həyatda bezəndə qocalır insan.
Dərdinin çəkisi ağırlaşanda,
Ürəyi üzəndə qocalır insan.

Papaq üzə keçir başdan böyüksə,
Üstə yağan dolu daşdan böyüksə,
Yaşadığı dərdlər yaşdan böyüksə,
Yaşayıb dözəndə qocalır insan.

Bir canı yananı, sevəni qalmır,
Nə yara, yoldaşa güvəni qalmır,
Bugündən sabaha gümanı qalmır,
Özündən küsəndə qocalır insan.

Anlayır, bir quru candı sərvəti,
Onun da nisyədir ömür müddəti,
Qəlbinə göməndə kor məhəbbəti,
Lal olub susanda, qocalır insan.

Xoşbəxtsə, illərin bir gündür sanki,
Bədbəxtsən, hər günün sürgündür sanki,
Ümidlə hər dilək mümkündür sanki,
Ümidi kəsəndə qocalır insan.

◆ Mustafa İmir

Sevda Denilen

Yürek yakan nağme sanma ki telden;
Gonca güle vurgun şeyda bülbülden.
O gizemli koku saran gönülden;
Bülbüle kızaran nazenin gülden.

Sevdaya nazire bülbül ile gül,
Sevda ülkesine ad olmuş gönül,
Kerem ol Mecnun ol çağlarca övül,
Dolamışsa sevda çıkarsın elden!

Sevda bazen bir göz derinden bakan,
Durduk yerde başı belaya sokan,
Bazen Leyla olup önüne çıkan;
Dillerden düşmeyen türkü ezelden.

Birbirine doysa seven sevilen;
Türkü olur muydu sevda denilen?
'Ömür boyu' diye yemin edilen,
Ömürler harcanan damla sebilden.

Duygunun tılsımı akılı aşar,
Sığmaz yatağına çağlayıp coşar,
Ruhundaki sevda kaynayıp taşar,
Sökülür gönülden dökülür dilden.

Kendini görürsün sevdiğin gözde,
Işıltılar şavkır her iki yüzde,
Titrek heyecanlar sezilir sözde,
Sırlıklam sevda süzülür halden.

Sevda türkülerle sübuta ermez,
Söylediğin türkü o hâli vermez,
Ömür boyu dersin yıllarca sürmez,
Sevdanın yangını bilinir külden.

Sevda pınarından her yürek içer,
Daha ilk yudumda kendinden geçer,
Gün gelir sevdiğin yurdundan göçer,
İmir'in anısı o coşkun selden.

◆ Nurkan Gökdemir

Haydi Döne Ben Biz'e

ben'im benden ne ister
koca dünyayı ister
eğer emri olmazsa
kırar yıkar da gider

ben'im senden ne ister
'bir beni sevsen yeter
delice kıskanırım
bu his ölümden beter'

ben'im O'ndan ne ister
'hiç durma hep bana ver
sonsuzunu isterim
evrende herşey benim'

ya biz ben'den ne ister
'vaktin dardır biz'e gel
biz ben'den çok yücedir
birce özü yeğindir

düşünür ben 'biz nice'
ölçüp biçer gün gece
sonra erer gerçeğe
döner yüzü göklere

bir kıssanın sonunda
ben döner öz evine
nice özge rengine
biz çıkar kerevete

◆ Ali Kemal Mutlu

Söylence

Ayaz akşamların üşürken şavkı
Ben senin narınla kor oluyorum
Aslı'ya döndükçe vuslatın çarkı
Kerem sofrasına kuruluyorum

O cennet kokunu duymasam bir dem
Kenân ellerinde kör oluyorum
Eğilip içimde seni görmesem
Mecalsiz dal gibi kırılıyorum

Aklıma gözlerin düştüğü zaman
Yedi kat sevdaya dürülüyorum
Sanki külünk olup kof mezarlardan
Ferhat sebatıyla diriliyorum

Saçların ruhumu çağırın diyar
Tel tel uçlarına örülüyorum
Gülüşün seyrimde değmese ey yâr
Issız Seylanlara sürülüyorum

Leblerin çehrende açmış güllerin
Bin bülbül ötüşü vuruluyorum
Elime dökülse Kevser ellerin
Bulanık göl iken duruluyorum

Ateşe pervane sensiz ocağım
Çöl yangınlarında kavruluyorum
Gayrında neyim var tutunacağım
Sendeki Leyla'ya savruluyorum

◆ Ahmet Yıldırımtepe

Günlük Ölüm

Ağır ağır can veriyor bak gece
Doğdukça gün, benzi soluklaşıyor
Çekiliyor canı ayaklarından
Düşmüyor tek hece dudaklarından
Ağır ağır can veriyor bak gece

Tan yerini bir kızılık bürüyor
Ne ayın izi var ne de yıldızın
Dağılmış bir tesbih, imame kayıp
Mendilime sarsam toplayıp, sayıp
Tan yerini bir kızılık bürüyor

Bense geceleri arzuluyorum
Yanan bir şiirin aydınlığında
Mısrarlarım duman duman tütüyor
Obur gündüz geceleri yutuyor
Bense geceleri arzuluyorum

Ölüm çoğu için vuslatmış meğer
Bu nasıl bir teslimiyet Allah'ım
Son anında bile yüzü gülüyor
Sanki gideceği yeri biliyor
Ölüm çoğu için vuslatmış meğer

Ağır ağır can veriyor bak gece
Doğdukça gün, benzi soluklaşıyor
Çekiliyor canı ayaklarından
Düşmüyor tek hece dudaklarından
Ağır ağır can veriyor bak gece

◆ Selim Erdoğan

Pusula

Gel bir silkin ceylan gibi serin dađlarımđan geç
Şimdi tam vaktidir ömrün gençlik çağlarımđan geç

Sükûnun güller uykusu gülüşün nevbahardır
Yađmur ol toprağıma can, yeşil bađlarımđan geç

Örümceklerce zihnime seni işler nakşederim
Motif motif desen desen kopmaz ađlarımđan geç

Adımın yakar yolları gün ışığı sensiz sönük
Ateş alsın akşamlarım baygın erađlarımđan geç

Ay aydınlatır yolunu kehkeşanlar avizendir
Bir köşk olsun gökkubbede atlas otađlarımđan geç

◆ Mehmet Yıldız

Vakitler Üste

Sığmazsın ki bir güne sen çağlara örtüsün
Bugünüme yarına yaktığım bir türküsün
Göğü kuşatmış gözlerin yârana sözümsün sen
Çiçeklere hediyem sorana çözümsün sen
Yollara yazdığım adını okuyor musun?

Gözlerin vedaların, umarsız telaşında
Görürüm seni gökte bulutun gözyaşında
Perdelere alıştım, çıkmazlarda saklısın
Giderken ve kalırken, sen her zaman haklısın
Bastığın toprağın nabzını duyuyor musun?

Geceler çaldığında uykularımı benden
Yıldızlara anlattım, aya bahsettim senden
Rüyalar terkedilmiş, kimsesiz, şehirler de
Kaniyor hayallerim, bu sessiz şiirlerde
Bana haram uykular, sen hep uyuyor musun?

Yaşar Bayar ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ Konuşturan: Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Gelenek, eski tabiriyle anâne, bir tarihi ve belli bir kültür birikimi olan toplumlarda söz konusudur. Sınırları az çok belli bir coğrafyada, din, dil ve kader birliği etmemiş, yaşadıkları olayların farkına varmamış insan topluluklarının bir gelenek oluşturamayacağı tabiidir. Geleneği, “terâküm etmiş tecrübeler” olarak tanımlamak yanlış değilse bile biraz eksiktir. Geleneğin oluşumundaki sosyal şuur, hiç değilse şuuraltı kadar hesaba katmak zorundayız. Sosyal şuur ise, o toplumun tuttuğu, beğendiği, benimsediği olay, tutum ve davranışların değerlendirmesini ortaya koyan eserlerle bunlara alınan tavırlar belirtir.

Şiirde geleneğe pozitif bir tutumla yaklaşmakla beraber bir genelleme yapmak istemiyorum. Genellemeler, bilindiği gibi yanıltıcı ve aynı zamanda da özneldir. Geleneğin modern şairler tarafından nasıl değerlendirileceğine, modern şiirin gelenekle ilişkisinin nasıl kurulacağına dair birçok şair-eleştirmen görüş bildirmiştir. Charlie Chaplin’in “Sahne Işıkları”, dönemin sessiz sinemadan gelme iki ünlü ismini bir araya getiren görkemli bir yapımdır. Chaplin, intihar etmek üzere olan bir balerini kurtaran ve sonraki süreçte ona akıl hocalığı yapan Calvero rolünde. Calvero’nun bir sözü “şiirde gelenek” kavramı için de geçerli: “İçimizde hiçbir şey eksilmez, yalnız biçim değiştirir.” Biçim değiştirmek, yeni biçimlere girmek değil midir? Azalma çoğalma yoksa da gene de bir değişme, bir başkalaşma değil midir bu? Belleğimizde oluşturduğumuz kavramlar; bizi aynı zamanda, sayısı oldukça kabarık, söylemiyle “biçim değiştiren” kelimeler dünyasıyla iç içe tutmaktadır.

İnsan ve toplumdaki kirlenme bir kavram kirlenmesini de beraberinde getirir ve toplumlar için en tehlikeli anlar, anlam ve kavramların alabildiğine birbirine karıştığı devirler olsa gerekir. Maalesef biz bugün, inanç ve geleneğin bastırılması sonucundadır ki, bütün dengeleri altüst eden bir boşluğa düştük; daha doğrusu, olumsuzlukların bir değer olarak dayatılması dilemmasıyla yüz yüze geldik... Dün olduğu gibi bugün de şiir

rin geleneği konusunda sizin gibi, öz ve biçim diye ikiye ayırabileceğimiz, henüz boyutları iyice belirlenmemiş tartışma, araştırma ve incelemeler yapılıyor. Sadece yenilik hevesleri ile kendi toplumuyla temel bağları koparılmış ve kendini gerçekleştirememiş bir şiir anlayışının tutarlı bir biçimde var olması, evrensel değerlere sahip olması mümkün değildir.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Devasa bir şiir geleneğinin üstünde oturuyoruz. Onunla kuracağımız ilişki, onu dönüştürme eylemliliğimiz, yazılacak yeni şiirlerin de (çoğu zaman) düzeyini de belirleyecektir. “Divan, tekke, halk” şiiri diye bir ayrımı bir türlü içime sindiremedim. Çünkü Divan, tekke, halk ve sizin “modern şiir” diye tasnif ettiğiniz şiirler de sezginin o müt-hiş dili ile yazılır. Geleneğe dayalı şiirlerde sezgisel dolaşım daha hızlıdır. Şair, ağzıyla kuş tutandır! Divan mı, tekke mi, halk mı, modern şiir mi olduğu, bu kuşun rengine, cinsiyetine bakar. Kuş kimin ağzındaysa o ağza göre öter. Kuş kimin ağzındaysa o ağza göre öter.

Bir şiir metninin çözümlenmesini yaparken “dil”i ve “anlam”ı her zaman ayrı ayrı ele alamayız. Şiir metninde “anlam”ı oluşturan dil olduğu, dilin birikmiş verileri ortadan kalktığında anlamdan da söz edilemeyeceği açıktır. Bununla birlikte şiirdeki “dil” katmanları “dilbilgisi ile ilgili” açıdan, “anlam” katmanları ise dilbilimin verimi olarak “semantik” açıdan farklı yaklaşımlarla değerlendirilebilir.

Esasen her şiir, şairinin yürek izine benzetiyorum biraz da parmak izi gibi bir şey bu. Hayatlar ve yaşama biçimleri birbirine benzedikçe, birbirinden beslendikçe, yazılan şiirler de sanki tek bir kalem-den çıkıyormuş izlenimi veriyor. Hiçbir şey bırakıldığı yerde bulun(a)mıyor. Değişmek zorunda her şey: Şiir, şair ve odakları... Değişmek zorunda direnen ve diretilen de... Hayatın modernizmiyle şiirin modernizmi her zaman örtüşmeyebilir. Mo-

dernizm; pek çok değer birimlerimiz gibi, sessizce, çok etkili bir ferdi-toplumsal insani açılımı olan kavramlarımızı önce zihinlerimizden söküp aldı, sonra da şiir anlayışımızdan...

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavır mıdır?

Temelsiz bir red; yapay dünyalarda, toplum gerçeğine ters düşen aktarma konular, temalar, idealer ve buhranlarla ne kadar yaşayabilir? Bir yanı sıra bu kadar yıl sürdürmek, başka bir toplum şairlerine nasip olmamıştır herhalde. Ahmet Hamdi Tanpınar bir dersinde Türkiye'deki değişme ve devrimleri anlatırken bir terzi fıkrası anlatmış: Adamın biri çok sevdiği elbisesinin lekelenmesi üzerine terziye gitmiş ve bunun aynısını dik, demiş. Terzi birkaç gün sonra elbiseyi aynen dikmiş, ama bütün lekeleriyle de beraber. Biz, diyordu Tanpınar, "Batı'yı böyle aynen, bütün lekeleriyle aldık."

Ne yazık ki, bu "lekeleri" ortadan kaldırmak için politik ve sosyal baskılara direnmek zorunda kalan yerli yahut gelenekçi düşünceye mensup şairlerimizin, edebiyat geleneğimize gereken titizliği göstermemesi ve yeniliğin moda haline gelmesi yüzünden; alttan alta süren bu çatışma, açık seçik biçimde okuyucu önüne çıkamamış ve yabancılaşmaya karşı olanların tavrı iyice belirlenememiştir. Kendi geleneğini oluşturma çabasına gelince; bu tavır, sürekli olarak dönem dönem denenmiş ve kendi geleneğini oluşturmaktan ziyade maalesef temelsiz bir yenilik olarak kalmıştır.

Yaşar Bayar, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Şiir anlayışımın, geleneğin birikimini belli bir çizgi üzerinde -kimi zaman o çizgide küçük sapmalar gözlense de- içselleştirerek ilerleyen bir şiir olduğunu sanıyorum. Geleneğin geriye dönülerek içselleştirilmesini zaman zaman bazı izleklere ve ifadelere göndermelerle 'geçmişe atıflar yaparak' gerçekleşirken, ileriye dönük tarihî uzantı oluşturmayı ise yeni izleklere sağlamaya çalışmaktayım.

Şiirlerimde oluşturulan ve/veya eklenen

poetik zihin atmosferinin bu düzlemde ele alınma zorunluluğunun sebebi, şiirimin "sesli okuma"ya değil, "zihinsel okuma"ya uygun metinler olmasıdır. Geleneğe belli bir çizginin gözetilmesi, oluşturulan ortak "poetik zihin atmosferi"nin belirleyeni olmaktadır.

Geleneğe ilk adımda "sözel" olarak ilgileniyordum gibi görünse de "tözel-hükmî-" olandır ilgi alanımı belirleyen benim. "Şekil, içerik ve hayal unsurları"ndan oluşan dekoratif sualin cevabına gelince; şiir anlayışında, geleneğin biçim ve ifade özelliklerine bütünüyle yaslanmadığımı yukarıda ifade ettim. Ama bu biçimlere ve söyleyiş özelliklerine yaslanmadan da kendimi hatırlayan-gönül bilme-yen bir boşlukta hissettiğimi, ruhumun bir talana çevrildiğini de itiraf etmek istiyorum. Tıpkı Ahmet Haşım'ın, şiiri nesirden uzak tutmaya çalışırken "gölgesiz bir şiirin hazin çıplaklığı"ndan bahsettiği gibi...

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Çağlar boyunca ölümsüzlük iksiri arayanlar; 'bengisu pınarlarında yansıyan gölgelerin' peşini sürmüş, o 'meşhûr' güzelliğin peşinden sürüklenmişler hep. Kimi mermerde ve granitte, kimi insan bedeninde, kimisi de kelimelerle aramış sonsuzluğa giden yolun şifrelerini. Lawrence, 'Anka Kuşu'nda "Çok biliyoruz, az duyuyoruz" demiş bir yerde. "Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar"ın özetini yapmış bir nevi...

Şiir bir serüven elbette, hem de ilk sözü söyleyenden bu yana uzun bir serüven. Acıya yoğunlaşmak, gurbete, hüznü, aşka yoğunlaşmak derin bir serüveni de beraberinde getiriyor. Bu serüven de şiirle, bostan tarlasıyla ilgilenir gibi ilgilenen 'şiirsizler' var ne yazık ki. Sorun, şiirde hiç olmadı, olması eşyanın tabiatına aykırıdır zaten. Kuru bir okumayla oluşturulmuş şiirler yahut "şiirsizlik"; şairini de okuyucusunu da kör eder, sağır eder, elden ayaktan eder, kalbini karartır, aklını dumura uğratar da bunun farkına varamazlar bile.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına "halk şairi" ve "divan

şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Farkında mısınız? Her şey ne kadar da dağınık. Günün güneş gören zamanlarını “bir şey yapmalı” telaşına adanmış insanın düşüncesi dağınık. Evden çıkmadan önce, hayal gücünün kapılarını kapatmayı unutmamış insanın gerçeği dağınık. Her “şey”in, her “şey”den sorumlu olduğunu, hiçbir “şey”in boş olmadığını unutmamış insanın belleği dağınık. İstenmeyen her şey dolaşıp duruyor sokaklarda gün boyu. Acının görevi bitmesin diye uğraşıyorlar herhalde bedenimizde.

Galiba sizin sormak istediğiniz anlamda durup “şiirimizin önüne örülen duvar”ın yıkımının gerçekleştirilemeyeceğini düşünüyorum. Yıllardan beri yenilik peşinde sürüklenen şiirimiz, haklı ve haksız gerekçelerin içinde taşıdığı ikilem yüzünden; bir yanıyla, sarsılan toplum ve kültür temellerini, onların bağlı olduğu kaynağa bakışımızı değiştirmeye çalışırken; bir yandan da yabancılaşma yönünde kültür değişmesine, bunun sonucu olarak da tarih boyunca etkinliğini sürdüren değerlerin yıkımına ve sosyal bozgunlara önayak oldu.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Ünlü İtalyan yazarı Pavese, “acının düzenli varuşları başladı,” der. Şiirin teşekkür süreci için belki de söylenebilecek en kuşatıcı cümle... Çünkü şiir, acıyı ve hazzı aşip dili sonsuzluğun uçsuz bucaksızlığına yükseltir. Bu yükseliş aynı zamanda, dâhilî olanla, haricî gerçekliğin sözün lirik yüceliğinde örtüşmesidir. Bir başka deyişle, duyusal gerçekliğin ötesindeki hayatın şiirle kucaklaşmasıdır. Bu ise, şiirin sezgisel ve oluşturulması bağlamında köklerinin daha derinlerde olması demektir. Şiir yazmak bir bakıma, sadece nesnelliğin sathî yanını değil, nesne-metafizik yırtığını diken bir düzeyde dünyayla karşı karşıya kalıştır. Bir başka deyişle, şiirsel teşekkür, bilinci yoğunlaşmış insanda nesnel dünya ile fizikötesi dünyanın karşılaşmasıdır. Şiirin

teşekkür süreci bir bakıma, yeni anlamlara açılan bir “vecd” halidir. Daha açık bir ifadeyle, şairin kreasyon eylemi hem kendi dünyasıyla hem de metafizik dünyayla buluşmasıdır.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmişe bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Geleneği, statik, değişmez bir olgular bütünü olarak görmekte yanlıştır. Belli şartlarda, belli bir tarih biriminde oluşan kültür birikiminin, o toplumun belli bir dönemine ait zevkleri, değer ölçülerini de ortaya koyması tabiidir. Bundan geleneğin tutucu bir nitelik taşıdığı sonucu çıkmaz. Nitekim bizde de böyle olmuştur. Göçebe çadır hayatından yerleşik medeniyete geçince, kopuz çalan ozanların elindeki sözlü edebiyat geleneği, yerini yazılı metinlerle ortaya çıkan divan şairlerine bırakmıştır. Bu değişimi, halk, aydın ve devlet birlikte gerçekleştirmiş; bütünlük daha güçlü bir biçimde ortaya konmuş, böylece birbirinin devamı olan Selçuklu ve Osmanlı birlikleri meydana gelmiştir. Bu bütünlüğü gerçekleştiremeyen Tanzimat sonrası yenilik edebiyatı, sırf yeniliği ve birbirine karşı olmayı “gelenek” haline getirmekten öteye edebiyat geleneğimizle bazı isimler dışında en küçük bir ilgi yok gibidir.

Geçmişe bugüne taşıma hususuna gelince; Valery’nin “Güzel olan hiçbir şey, hülâsa edilemez” sözünü hatırlatarak başlamak istiyorum. Bütün büyük sanatkarlar, Phidias ve Paraksiteles’ten başlayarak, Raphael, Michelangelo ve Leonardo da Vinci’den Rodin, Meştroviç ve Picasso’ya kadar, esasen bir tek mevzu ile, yani insanın karakteri ve iç dünyası ile uğraşmışlardır. Mona Lisa’nın şöhreti iç hayatın sırrını tasvir etme teşebbüslerinin belki en başarılısını teşkil etmesine dayanmaktadır. Belki de bir anlamda Salvador Dalı’nın deyimi ile Cezanne Japon estampalarını kullanıp kabuk ile uğraşırken, Kandinsky’nin Kur’an-ı Kerim harflerini değerlendirdiği kaligrafik biçimlerin kendisine göre yorumladığı, ruhunun derinliklerine fısıldanan mistik kombinezonlar demetinin ipucuyla ve kalp merceğinin kapasitesi oranında yeryüzünün her tarafında tecelli eden güzelin güzelliğini görmeye çalışması da bu iç hayatın sırrını tasvir ederek “geçmişe bugüne taşımak” teşebbüsüdür.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Gelenek ve çağımızla nasıl bir “sentez” oluşturduğunun, kesin olarak tanımlanması, sınırlarının çizilmesi, tam olarak açıklanması mümkün değildir. Ama yine de bu doğrultuda baktığımızda açık/kapalı, imgesel/metaforik, soyut/somut anlatımlarıyla bir dilin düşünceyi nasıl örtüğünü yahut örtüyü kaldırıp; dildeki tortuları, pasları ve seküler öğeleri nasıl temizlendiğine de şahit oluruz.

Ellerinde yitik cennetin kandilleri ile kâinatın özüne ışık tutan bu şairlerin, ulaşılması hemen hemen imkânsız bir imaj özneliği, çok boyutlu bir metafizik eğilim ve paylaşılması çok zor bir uzaklık/zamansızlık/mekânsızlık duyguları vardır. Millet varlığı, dilin varlığıyla mümkün olduğunun ve geçerli dilin kuralları, kelime bütünü ve sözdizimi bütünlüğünde bir şifre oluşturabileceğinden de emindirler. Zaten dilimizi ve bu dilin şifresini bilen şairler; onurlu geçmişimizin kutsal ateşini yakan, inanç ve kültür köklerine yönelen ‘kimlik arayışına’ hız kazandıran, bu haysiyetli münevver şairler; gelenek düşüncesini “geçmişte kalmış” bir birikim olarak ele almazlar.

Ve bu şairlerde, ulaşılması hemen hemen imkânsız bir imaj özneliği, çok boyutlu bir metafizik eğilim ve paylaşılması çok zor bir uzaklık, zamansızlık, mekânsızlık duygusu vardır. Kimdir bu şaireler? Diye yeni bir paragraf açmanın şu ân bir anlamı yok. Onları bilen bilir, bilmeyenlerde bilmezler.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Yaşadığımız modern zamanlar; bu zamanın yükselen değerleri, kaygıları ne yazık ki güzel dünyamızın şiiriyetini büsbütün örtmektedir. Aynı değerler, bizim duyarlılığımızı körelterek hayatın şiirini fark edip onun coşkusuna katılmamıza izin vermiyor. Bizi kalbimize, kendi yüzümüze çağırın sesler neredeyse duyulmuyor. Günlerimiz kupkuru geçip gidiyor. Ve hayatımızın renklerini bir bir yitiriyoruz. Şiir de bu bağlamda nasibini alıyor. Çünkü şiir bilgisinden yoksunken sahil şiir geliştirilemez. Ayrıca şiir, bir iklim verimidir. Kıskaçlık gibi

sağlıksız bir duygunun belirleyici olduğu bir şiir ortamında şiir çok ötelenmiş olur. Sanırım, ilk yapılması gereken şey; şairin kendini kültür, medeniyet, hikmet, irfan ve etik bakımından yeniden yapılandırmasıdır. Bir başka deyişle, şiir; şair için değil; şair, şiir için olması gerekir. Bu başarıldığında, her gün yeniden şiire başlanılabilir. Bu fiiliyattan şair de çıkar, şiir de.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Türk şiiri, yöntemlerini yeniden gözden geçirmeli diye düşünüyorum. Gelenekle ilgili

“sürdürme” ve “beslenme” düşüncesi; biçim, söyleyiş ve yapısal daralmayı da beraberinde getiriyor. Toplumsal olgu ve olayları görmezden gelen bir şiir olabilir mi? Hayatla örtüşmenin, onu içerip aşacak şiirler yazmanın, elbette yenilenmenin başka yolu yok gibi görünüyor. Yoksa, kendini bile açıklamayacak şiirler mezarlığına dönecek Edebiyat Tarihi. “Ölçü” ve “dozaj” belirlemeye gelince, bunun tüketim dünyasının şiir anlayışında belirlenmesi çok zor ve ham hayal olacağı kesin gibi gözüküyor.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Hayatın bu iç-yasallığı karşısında seçimini daima şiirden yana yapmış olan şair; varolduğu sürece bu bedeli, ancak, hiçbir hâl’le değişmeyeceği ve hiçbir zaman, sonunun gelmeyeceğini bildiği yalnızlık ve mutsuzluğunu kendinde içkinleştirerek, ödeyebilecektir. Bu, şairin kaçınılmaz kaderidir. Bu hususta yapılması gereken en önemli ödevi; fenomen temelinde verili olan şey’lerin dışına taşarak, metafizik olanı tırmalamak ve yakalamaktır. (Gerçek şair, bu olgunun endişesiyle sürekli kıvrınacaktır.) Ancak böyle bir sıçramayla söz konusu olabilecek bu tür kavrayış biçimi, derin bir iç-görü sayesinde irreal ve irrasyonel ‘şair dünyası’ tasarımıyla, şiirsel ifadelerle dışlaşabilir. İşte, ‘özgün şiir’in imkânı yalnız bu noktada gizlidir ve şair için tek bir hakikat varsa, o da budur.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Şairler, sanırım birazda çabuk sıkılmalarından olacak, zaman zaman yeni formlar bulmayı denerler. Modern Türk edebiyatının başlangıcı olarak kabul edilen Tanzimat yıllarından bugüne Türk şiirinin en tartışmalı konularından biri de “modern-gelenekçi” kavramıdır.

Türk edebiyatında ilk defa görülen edebî türlerin yanı sıra şiirde de geleneksel şiirde kullanılan form, dil, üslup, muhteva gibi unsurlara Batı’dan alınan yeni dil, üslup, şekil, muhteva gibi unsurlar eklenir. Bu durum şiirde geleneği sürdürme ya da reddetme arasında devam eder. Modern-gelenekçi şairlerin kendi ifadeleriyle, “eskilerin kurduğu binaya yeni katların eklenmesi” gerektiğine inanırlar. Çok nadir de olsa ‘yaralı’, ‘melez’ ve ‘bulanık’ olsalar da bu duruma “çağdaş bir tecdit” de derler.

Bu şairlerin şiir-metinlerinin kendi kendilerini yeniden üreten metinler olarak da ele alınabilir. Şiirlerinin yapısını oluşturan dil, üslup, şekil, muhteva yönünden kendi çağının izlerini taşısa da gelenek ile ilişkileri güçlü ve özgündür.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Bugün; yıkılmış bir medeniyetin ve dağılmış bir coğrafyanın varlığını ve hayatiyetini ve bu çağın bize sunduğu en büyük dert olan yalnızlık, ruhsal soğukluk, herkesçe paylaşılacak ortak değerlerin yokluğu ile karşı karşıyayız. Globalleşme mitos’u, bu yalnızlıkları, ayrı ayrı adacıklar halindeki toplumsal, kültürel oluşumları bir araya getirebilmek için icat edilmiş göz alıcı ve sihirleyici bir terim olduğuna ve ruhumuzdan dalga dalga yeryüzüne yayılan felaketlerin, ana üssü, kuşkusuz, Allah’a hem inanç hem de eylem olarak çok uzak kalışımız sürekli olarak dile getiren çoğu kez yine sahih şairlerimiz oldu.

Felaketlerin durması, ruh ve madde olarak huzur ve sükûnete erebilmemiz, hayat, esenlik, güven, saâdet, bereket kaynağı olan Allah’la yeniden barışmamıza, O’nu kendi beşerî ve toplumsal dünyamıza, ama hem bilinç, duygu ve fikir olarak, hem de model, eylem, hayat ve oluş olarak davet etmemize; seküler kuram ve hayat tasarımlarını, profan olanın hükümranlığını dışlamamıza bağlı olduğu

eserlerinin ana teması olarak ele alındı.

Toplumumuzun kendisini kendisi yapan ve özgün kılan değerler ve düşünce birikimiyle kopma noktasına gelen irtibatın canlanışına katkı bağlamında kültürel, siyasî ve tarihî ana referanslara kendilerinin özgün yorumları eşliğinde işaret etmiş oluşları, büyük ölçüde inkârcı modern Batı sistemi ve düşüncesi güdümünde bulunan modern eğitim sisteminin yönlendirişleri arasında bocalamalar yaşayan nesiller için hayatî değerde olmuştur.

Geçmişe ve ana kaynaklara yönelik referans ve işaretler ve geleceğe dair öngörüler ve yalnızca toplumumuzun değil tüm insanlığın bugün içinde bulunduğu duruma dair değerlendirmeler, “sahih şair tavrı” tarafından bırakılmış olan mirasın önemli parçalarındandır. Ve yine bu tavır; hem sade hem de derûnî bir hakikat fikri, insan/lık fikri, millet fikri, devlet fikri, sanat ve hayat düşüncesi ve ufku armağan etmiştir bize.

◆ Aliyâr Arslan

Bak Hele

Hayat aynasına baktım bu sabah
Bedenler gark olmuş dertler içinde
Ömür yaylasına göz attım şöyle
Çadırlar yıkılmış yurtlar içinde

Beller çetinleşmiş geçilmiyorlar
Pınarlar zehirden içilmiyorlar
Renkten renge girmiş seçilmiyorlar
Namertler gizlenmiş mertler içinde

Yalancı yağmurlar ahmağı ıslar
Caddelerde yeşeriyor kaktüsler
Riyakâr dostluğu gül gibi süsler
Sadık'ın volkanlar patlar içinde

Ömürler tükettik ömür köyünde
İbret alın bu halleri duyun da
Yenilir mazlumlar her bir oyunda
Aslar hep zalimin kartlar içinde

Küllükler revaçta feza çağında
Horozlar fink atar dostluk bağında
Obalar dağılmış birlik çağında
Kuzular meleşir kurtlar içinde

Nakışı karışmış küskün kilimler
Kimi makas almış onu dilimler
Aliyâr matem de akliselimler
Gel de yaşa böyle şartlar içinde

◆ Satılmış Şen

Yitik Türküler

Çiçekler boy verirdi ayak bastığın yerden,
Şafak sökmeden yayla yollarına düşerdik.
Hep yörük ezgilerle kaçardık bu şehirden,
Suların ve kuşların bestesinde yaşardık.

Ne gün yollara düşsek savrulan ince ince,
Bir şüpheli yağmurdu ıslatamazdı bizi.
Karanlık kaldırımlar dinlerdi bütün gece,
Uzarlarda kaybolan ayak seslerimizi.

Ellerine usuldan dokununca ellerim,
İçimde billur sular çağıldardı derinden.
Şimdi ise boşanır baktıkça tükenirim,
Bozbulanık ırmaklar yemyeşil gözlerinden.

Bahar bahçelerinin kokusunu duyalım,
Bir nisan sabahına çevirip yüzümüzü.
Veda et eylüllere beraber arayalım,
Başboş rüzgârlarda kaybolan türkümüzü...

◆ Ahmet Arslan

Derdini Kimseye Söyleme

Derdini kimseye söyleme dilim;
Sırrını ellere bal gibi derler!
İçinde kin, nefret eyleme gönlüm;
Hasetten kurudu dal gibi derler!..

Ah ettikçe kalplerimiz yoklanır,
Yüreklerde nice sırlar saklanır.
Sevda mahkûmları yarın aklanır,
Mahkûm etmez kimse dil gibi derler!..

Bu canım nefessiz tenimde durmaz;
Yürek böyle sevmez, kalp böyle atmaz!
Yürek yangınları, köz gibi olmaz,
Ateşi içinde kül gibi derler!..

Dilin güzelliği sözde olunca,
Edebin nişanı ruha dolunca,
Nurun güzelliği yüze vurunca,
Gönlünde tatlanır bal gibi derler!

Bağlarla birlikte yine bir akşam,
Dağlarla birlikte yine bir akşam,
Çöllerle birlikte yine bir akşam,
Hicaptan kızardı; gül gibi derler!

Aşk ile bulunur kalbin ayarı
Güzelleşir bütün gönül diyarı...
Arslan Ahmet der ki herkesin yâri;
Şükreder Rabbine kul gibi derler!..

◆ Ali Ağır

Son Hatıra

Soğuk bir kış günü ateşe daldım,
Gönlüme düşünce aşkın cemresi.
Yandıkça mest oldum, içinde kaldım,
Cihânı yakardı tek bir zerresi.

Umut sonsuz, hayaller gül pembeydi,
Sözler dilden değil, kalpten kalbeydi,
Yarınlar hep, mutluluğa gebeydi,
Huzur doldu yerle göğün arası.

Bir sabah ansızın karardı ufkum,
Rüzgârda savrulup gitti tüm coşkum...
Şimdi, ruhum kelepçeli bir mahkûm,
Yüreğim çağlayan hüznün deresi.

Aklım meçhullerde, derbeder hâlim,
Çırpınır denizim, ağlar sahilim,
Acıyı tatmayan sevdalı gönlüm,
Bitmeyen kederin oldu adresi.

Karanlıkta yiter haykırışlarım,
Her sevdadan korkar, titrer düşlerim,
Kayıp bir kafeste umut kuşlarım,
Ölünce kapanır gönül yarası.

Kardan bir örtüdür saçımda aklar,
Derdimin ortağı arka sokaklar,
Her köşesi nice "ah"ımı saklar,
Bu şiir bu aşkın son hatırası.

◆ Üner Dilek

Leyla Sandık

Aldandık biz hep aldandık
Bir göl gördük derya sandık
Mecnun bildik kendimizi
Her güzeli Leyla sandık

Dünya fani dünya hile
Meyil verdik bile bile
Düşünce bir türkü dile
Sazda teli Leyla sandık

Ferhat şirin kerem aslı
Hasret vurgun vuslat haklı
Gönlü hüzün gözü yaşlı
Öyküleri Leyla sandık

Yönelmedik Hak'tan yana
Dokunmadan özde cana
İnanarak her yalana
Kem dilleri Leyla sandık

Arar iken bulduğumuz
Budur diye umduğumuz
Hayalini kurduğumuz
Köprüleri Leyla sandık

Çıkmaz sokak adresini
Solgun güller bahçesini
Tebessümün sahtesini
Gülüşleri Leyla sandık

Neler sandık neler neler
Ziyan oldu hep seneler
Terk edildi çok cepheler
Sürgünleri Leyla sandık

Ömür belli gün sayılı
Ne şirin var ne de aslı
Varda yokta biz hasılı
Hayalleri leyla sandık

◆ Tacettin Şimşek

Rubailer/1

Gidebilmek

Gel derdime sevginle deva ol
gidelim
Öyküyle şiir yan yana
çift kol gidelim
Sen Şahdamar'ında sakla
Gül Muştusu'nu
Bizlerse
Hızırla Kırk Saat yol gidelim

(öl. 16 Kasım 2021)

Malkoçoğlu'na Veda

Bir kez daha sırlandı
beyaz perde bugün
Düş söndü
hayal kaldı gönüllerde bugün
Gelsin bu sabah hüznle
ilk gençliğimiz
Sorsun bize:
-Malkoçoğlu'muz nerde bugün?

(öl. 28 Haziran 2022)

Sürme

Rastlarsa güneş
gönülde aşkın izine
Sessizce
bulut perdesi assın yüzüne
Bir kutlu pırlıtlı yükselirken
yerden
Gök kubbe
ışık sürmesi çeksın gözüne

Son Alışveriş

Her bilmececin
dil midir en karmaşığı
Her kuşku
gönülde bir zehir sarmaşığı
Kalbin çoğalan ritmi
akıldan geliyor
Kalpten geliyor
belli ki aklın ışığı

Nimet

Bir korkuyu emzirip
uyutmak nimet
Bir yangını
şefkatle soğutmak nimet
Bazen dalıvermek
anılar ormanına
Bazen de geçen ömrü
unutmak nimet

Nasip/siz

İstersen eğer
burun kıvrır
neymiş de!
Nerden geliyormuş
bu nasıl şeymiş de!
Her gün yaşasın yoğun yoğun başkaları
Aşk bizler için
farz-ı kifayeymiş de!

